

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שבין בין תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ וא.י. תעשיות מזון בע"מ

1. פתח דבר

מונחת בפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: **"החוק"**) להסדר כובל בין תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ (להלן: **"תנובה"**) וא.י. תעשיות מזון בע"מ (להלן: **"א.י. תעשיות"**), במסגרתו תייצר א.י. תעשיות עבור תנובה מוצרי סויה שונים שישווקו על ידה (להלן: **"ההסדר"**).

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו וכי אין בכבילות כדי להגביל את התחרות בחלק ניכר של שוק המושפע מן ההסדר. מטעמים מצטברים אלו, אשר ינומקו בהמשך, מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור לפי סעיף 14 לחוק.

2. הצדדים וההסדר

תנובה היא אגודה שיתופית אשר נמצאת בבעלות Bright Food (Group) Co., LTD (76.7%) ואחזקות תנובה תעמ"ת - אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (23.3%). תנובה עוסקת, בעצמה או באמצעות חברות קשורות, בייצור, שיווק והפצה של מוצרי מזון שונים, בהם: מוצרי חלב, בשר, עופות, דגים, ביצים, ירקות קפואים ומוצרי מאפה קפואים. תנובה היא מונופול מוכרז בחלב שתייה ובמוצרי חלב.¹ בכלל זה, תנובה עוסקת בייצור, שיווק והפצה של מוצרים שאינם תחליפי חלב על בסיס סויה, אורז ושקדים ומשווקת, בהיקפים זניחים, שני מוצרי טופו של חברת אול אורגני בע"מ (להלן: **"אול אורגני"**) כאשר אחד מהם משווק תחת המותג "הרדוף", שבבעלות תנובה.

א.י. תעשיות היא חברה פרטית, בבעלות מלאה של מר יעקב לוי, אשר עוסקת בייצור ושיווק של טופו, תחליפי גבינה צהובה ומיוז. עיקר פעילות ייצור הטופו של א.י. תעשיות הוא עבור "מותג פרטי" שהיא מייצרת לאחרים.

¹ הכרזה בדבר קיום מונופולין: תנובה מרכז שיתופי לתוצרת חקלאית בישראל בע"מ (25.12.1988) הגבלים עסקיים 4100052.

ביום 10.1.18 חתמו הצדדים על הסכם לא בלעדי לייצור מותג פרטי במסגרתו א.י.ן תעשיות תייצר עבור תנובה טופו טבעי, טופו אפוי או טופו בטעמים (להלן: **"ההסכם"**).² כחלק מן ההסכם מתחייבת תנובה כי בכל תקופה של 12 חודשים מן המועד הקבוע בהסכם היא תזמין כמות מינימלית מוגדרת תערך התחשבות בין הצדדים כמפורט בהסכם או שתנובה תרכוש את הכמות החסרה מא.י.ן תעשיות (להלן: **"התחייבות הרכישה המינימלית"**). א.י.ן תעשיות מתחייבת בפני תנובה כי תהיה ערוכה לספק לתנובה כמות חודשית בהתאם לתחזית שהועברה על ידי תנובה, בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם (להלן: **"התחייבות האספקה"**).

ההסכם הוא לתקופה של 36 חודשים ועם סיום תקופה זאת הוא מתחדש לתקופות בנות 12 חודשים כ"א. לכל אחד מן הצדדים להסדר קיימת האפשרות לסיים את ההתקשרות, בכפוף לתנאי ההסכם.

על רקע הסכם זה נתבקשתי להעניק את הפטור דנן.

3. השפעת ההסדר על התחרות

ההסדר האמור אינו יכול לבוא בגדר כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרים שאינם אופקיים ואין בהם כבילות מחיר מסוימות), תשע"ג-2013 (להלן: **"פטור הסוג האנכי"**) שכן הצדדים להסדר הם מתחרים, כמובנו של מונח זה בפטור הסוג האנכי. הצדדים הם מתחרים, אם כי בשוליים, במקטע השיווק של מוצרי טופו ואף עשויים להחשב מתחרים במקטע הייצור, שכן אלמלא ההסדר תנובה היתה עשויה לייצר טופו בעצמה (ראו סעיף קטן 2 להגדרת מתחרה בפטור הסוג האנכי).

עיקרו של ההסדר הוא בייצור מוצרי טופו על ידי א.י.ן תעשיות עבור תנובה, שמעוניינת להיכנס לתחום שיווק מוצרי טופו תחת המותג שלה עצמה. תנובה מעוניינת שהייצור יעשה על ידי א.י.ן תעשיות. לתנובה קיים, עובר להחלטתי זאת, מפעל אשר מייצר "תחליפי חלב" שונים, אולם לא ניתן לייצר בו טופו (להלן: **"המפעל"**).³ על מנת לייצר טופו במפעל על תנובה להקים, הלכה למעשה, פס ייצור מתאים. לאור האמור ובשים לב למגבלת המקום וכושר הייצור של המפעל, תנובה החליטה לייצר את מוצרי הטופו שבכוונתה לשווק באמצעות קבלן משנה.

בנסיבות אלו, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה.

ההתחייבויות לאספקה וההתחייבות לרכישה מינימאלית נחוצות למימוש עיקרו של ההסדר מפני שהן מאפשרות לצדדים לכלכל את צעדיהם לטווח ארוך, להבטיח אספקה סדירה של המוצרים ומביאים לחיסכון בעלויות עסקה. בהתאם, מדובר בכבילות נלוות להסדר ולא בכבילות עירומות.

² רשימת המוצרים עשויה להתעדכן, מעת לעת.

³ למשל מוצרים מבוססי סויה, אורז או שקדים.

כתוצאה מן ההסדר האמור עשויים להתעורר חששות תחרותיים במישור האופקי, שכן בין תנובה לבין א.י.ן תעשיות מתקיימת מידה מסויימת של תחרות, אם כי בשוליים, בשיווק מוצרי טופו. כמו כן מתעוררים חששות במישור האנכי.

במישור האופקי ההסדר האמור, בין מי שהם מתחרים בשיווק מוצרי טופו, הופך את תנובה ללקוחה של א.י.ן תעשיות. כתוצאה מכך עלולה להיווצר תלות של אחד מהצדדים בצד השני (בין אם הקונה או המוכר), וכתוצאה מכך יתקשה השחקן התלוי להתחרות במשנהו. ההסדר האמור אף עשוי להקל על תיאום בין הצדדים.⁴ במקרה דנן החשש האמור מופג ממספר סיבות: ראשית, חשש זה עשוי להתעורר בעיקר כאשר מדובר בשוק ממועט מתחרים וההסדר מתקיים בין שני שחקנים בעלי נתח שוק משמעותי. במקרה דנן חלקן של השתיים בשיווק מוצרי טופו אינו משמעותי ובשוק קיימים עוד מספר שחקנים, שחלקם בעלי נתח שוק משמעותי מזה של הצדדים להסדר במוצרי טופו. בכך יש כדי להפחית באופן משמעותי מעוצמת החשש אשר היה עשוי להתעורר. שנית, וכפי שהוסבר, עיקר פעילותה של א.י.ן תעשיות הוא בייצור מוצרי "מותג פרטי" עבור אחרים וחלקה בשיווק מוצרים הוא בשולי פעילות זאת.

במישור האנכי עשוי להתעורר חשש מדחיקה של מתחרותיהן של תנובה ושל א.י.ן תעשיות בייצור ושיווק טופו, אף בהעדר הסדר בלעדיות. זאת, נוכח החשש שמא התחייבויות הרכישה המינימאלית והתחייבות האספקה עשויים להביא לחסימת מתחריהם של א.י.ן תעשיות בייצור טופו ואת מתחריהם של תנובה וא.י.ן תעשיות בשיווק טופו.

בדיקת הרשות העלתה כי החשש מפני דחיקת מתחרי א.י.ן תעשיות בייצור טופו כתוצאה מהתחייבות הרכישה המינימאלית של תנובה מופג. זאת מפני שקיימים מספר משווקים של מוצרי טופו, חלקם גדול באופן משמעותי מתנובה. באופן דומה, החשש מפני דחיקת מתחריהן של תנובה וא.י.ן תעשיות בשיווק מוצרי טופו כתוצאה מהתחייבות האספקה של א.י.ן תעשיות כלפי תנובה מופג אף הוא. ראשית, בתחום זה קיימים מספר יצרני טופו נוספים אשר פועלים בתחום, לצד ייבוא של טופו. שנית, א.י.ן תעשיות הקימה מפעל חדש לאחרונה וכתוצאה מכך כושר הייצור שלה צפוי לעלות באופן משמעותי על היקף ההתחייבויות שלה כלפי תנובה. עודף כושר הייצור האמור יאפשר לה להמשיך ולייצר עבור אחרים.

על יסוד הדברים האמורים שוכנעתי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה כי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו, וכי הכבילות שבהסדר אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של שוק המושפע מן ההסדר.

⁴ השוו: החלטה בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בעניין: **טמבורד מוצרי גבס בע"מ ואורבונד תעשיות גבס ומוצרי בע"מ** (25.4.2013) **הגבלים עסקיים** 500386; החלטה בעניין בקשת הפטור מאישור הסדר כובל להסדר בין: **מחלבות רמת הגולן בע"מ ותעשיות מזון תנובה אגודה שיתופית חקלאית בישראל בע"מ** (8.4.2013) **הגבלים עסקיים** ילקוט פרסומים 6677.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש וזאת למשך 6 שנים.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

מיכל הלפרין
הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ג ניסן, תשע"ח

29 מרץ, 2018